

**Zápis z 6. otevřeného jednání
pracovní skupiny pro rozvoj čtenářské gramotnosti
a k rozvoji potenciálu každého žáka**

Projekt: Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Ostrava III
reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0022870

Místo konání: Knihovna města Ostravy, pobočka Podroužkova, Ostrava-Poruba

Datum a čas: 29.05.2023, 13:00

Přítomni: dle prezenční listiny

Program:

1. Přivítání účastníků
2. Sdílení informací členů pracovní skupiny a jejich hostů
3. Diskuse k tématu podpory školních knihoven a rozvoje čtenářské gramotnosti
4. Určení termínu příštího jednání, závěr

1. Přivítání účastníků

Mgr. Iva Májková, hlavní manažerka projektu MAP ORP Ostrava III přivítala přítomné členy pracovní skupiny a její hosty – zástupce škol - školní knihovníky a paní Vaníčkovou Makosovou, zástupkyni Národní pedagogické knihovny Jana Ámose Komenského z Prahy. Na úvod seznámila přítomné s informacemi o realizovaném projektu MAP ORP Ostrava III a připravovaném projektu MAP ORP Ostrava IV.

Na základě podnětů členů pracovní skupiny byli k prezentaci vyzváni členové pracovní skupiny, zástupci Knihovny města Ostravy a Moravskoslezské vědecké knihovny, aby se na úvod jednání s přítomnými hosty podělili o aktuální informace ze svých knihoven a informovali o možnostech vzájemné spolupráce s cílem podpory rozvoje čtenářské gramotnosti žáků základních škol v co největší možné míře.

2. Sdílení informací členů pracovní skupiny a jejich hostů

Knihovna města Ostravy, Mgr. Světlana Honzková, aktuální informace a nabídky KMO, diskuse

Paní Honzková, která na základě nenadálých okolností zastoupila členku pracovní skupiny paní Jitku Lukšovou, přivítala přítomné v nově rekonstruované pobočce KMO v ul. Podroužkově. Mgr. Honzková uvedla základní informace o Knihovně města Ostravy a možnostech spolupráce se školami, školními knihovníky a podpoře rozvoje čtenářské gramotnosti žáků základních škol.

Dále uvedla, že se KMO věnuje robotice a jejím zapojení práce s textem: žáci si na základě textu připraví dráhu, po které robot projíždí. Besedy v KMO nejsou frontální, besedy jsou často realizovány jako dvouhodinové s prostorem pro diskusi, stmelování třídy, kolektivu.

V rámci diskuse byly projednány různé formy spolupráce škol s pobočkami Knihovny města Ostravy a další možnosti vzájemné spolupráce k podpoře rozvoje čtenářské gramotnosti žáků základních škol.

Moravskoslezská vědecká knihovna, Mgr. Radka Krejčí, aktuální informace z MSVK, diskuse

Druhým sdílejícím byla členka pracovní skupiny Mgr. Radka Krejčí z Moravskoslezské vědecké knihovny. Na úvod hovořila o plánech na novou budovu MSVK – tzv. Černá kostka, již delší dobu

slibovaná reprezentativní novostavba. Dále hovořila o nabídkách MSVK pro pedagogy, lekcích pro školy, Makerspace dílně a nabídce v oblasti robotiky pro školy (od MŠ po SŠ, Beeboti, Ozoboti, různá programovatelná lega aj.). Dále připomněla pořádání Mediální olympiády, kde je hlavní cenou zájezd do Evropského parlamentu ve Štrasburku. Upozornila také na konference – Drtina, Andersen a záznamy z konferencí na webu MSVK. Dále uvedla, že na webu MSVK je široká škála vzdělávacích možností: E-learning – Knihovnické minimum, neakreditováno, rekvalifikační knihovnický kurz – Knihovník v přímých službách, online vzdělávání – různé programy z balíku MS Office aj.

Přítomní dále diskutovali o zkušenostech s využitím služeb MSVK a sdíleli své pozitivní zkušenosti s využitím například robotických aktivit pro školy s přesahem k rozvoji čtenářské gramotnosti.

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Bc. Edita Vaníčková-Makosová, spolupráce školních a veřejných knihoven, diskuse

Na úvod představila paní Bc. Edita Vaníčková-Makosová své profesní zkušenosti a následně započala diskusi sdílením častého názoru laické veřejnosti, včetně některých zástupců MŠMT, že školní knihovny nejsou potřebné. Pro zajímavost následně uvedla, že v ČR aktuálně funguje cca 3 800 školních knihoven, které poskytují služby 1 milionu čtenářů, působí v nich cca 5 tisíc školních knihovníků, 300 profesionálních knihovníků, kteří spravují 14 milionů knih a časopisů.

Z následné diskuse vyplynul názor (často uváděný zástupci veřejných knihoven), že školní knihovna je mnohdy vstupenkou do veřejné knihovny, školní knihovna vybuduje v dětech návyk na využívání knihovnických služeb, jedná se také o bezpečné místo pro trávení přestávek.

Dále uvedla, že školní knihovníci v ORP Ostrava mají něco, co v jiných částech ČR schází – pomoc Moravskoslezské vědecké knihovny, v mnoha krajích tato podpora schází, školní knihovny oproti klasickým knihovnám mají velmi omezené podmínky, zastaralé vybavení, stav školních knihoven obvykle není úplně pozitivní.

Následovala diskuse účastníků vedená E. Vaníčkovou k tématu podpory a rozvoje školních knihoven a rozvoje čtenářské gramotnosti na ZŠ s cílem získané výstupy promítnout do tvorby a naplňování akčních plánů projektu MAP ORP Ostrava III.

3. Diskuse k tématu školních knihoven a podpory čtenářské gramotnosti:

- **proč by každá škola měla mít školní knihovnu:** přítomní se rozdělili do skupin a sestavovali každá skupina 5 argumentů, proč by každá ZŠ měla mít školní knihovnu, diskuse: výhoda místa, děti nemusí docházet; k dispozici zdarma; doplnění výuky; jiné prostředí než třída, jiná pravidla; efektivní trávení volného času; možnost zapojit rodiče v rámci školní činnosti, práce s celou rodinou, zapojování komunit, znevýhodněných dětí; rozvoj komunikace; možnost sdílení informací o knihách mezi dětmi; možný zdroj informací pro učitele; školní knihovník – prostor pro motivaci žáků, neformální autorita; variabilní prostor školní knihovny – besedy, dílny, skupinové aktivity; více výtisků stejné knihy, např. až 25 výtisků, možnost zapůjčit celé třídě stejnou knihu; kniha je součástí života žáka, potkává knihovníka každý den, knihovna každý den, nemusí tam jít extra, poznání, že je normální žít s knihou
- z diskuse vyplynulo, že obvykle jsou školní knihovníci aktivní dobrovolníci bez úvazku, bez snížené přímé vyučovací činnosti, vykonávají práci pro školní knihovnu bez „extra“ smlouvy,
- **kvalitní školní knihovna dle statistik zlepšuje výkony žáků v hodinách,**
- 90 % dětí, které přijdou do knihovny, do ní přijdou poprvé v rámci výuky, v rámci školy,

- školní knihovna může například koupit první díl nějaké vícedílné knihy a pro další díly poslat děti do veřejné knihovny,
- důležitý aspekt – **školní knihovna** může pro děti představovat **bezpečné prostředí**,
- ve školní knihovně mohou být i učebnice, zapomětlivý žák si je může půjčit, podobně s pravítky, kružítky, dámské hygienické pomůcky,
- **pomoc žákům ve složitých situacích skrze knihy, biblioterapie.**

Diskuse o legislativě týkající se školních knihoven

- neexistuje, knihovní zákon 257/2001, Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných informačních služeb, veřejné knihovny mohou využívat výhody kolektivní smlouvy se správcem autorských práv,
- Směrnice IFLA a UNESCO pro školní knihovny: 10 knih/žák, rozpočet: 5 % z výdajů na studenta,
- ukazatele kvality školní knihovny: otevírací doba (provoz nemusí být jen záležitostí jednoho pedagoga, mohou se střídát, jeden vedoucí, několik kolegů obsluhujících), množství knih a jiných služeb.
- Informační systémy: viz prezentace

Další diskutovaná témata

- málo školních knihovníků má úvazek nebo odečet přímé pedagogické činnosti, apel na úvazky pro pedagoga, druhá smlouva, DPP, cokoliv, nesystémové financování, ZŠ Provaznická, Ostrava – jediná ZŠ v ORP Ostrava s pevnou pozicí školního knihovníka, je hrazena vícezdrojově z několika dotací,
- chybějící metodická pomoc pro školní knihovníky a dostupné obdobné vzdělávání – moderní literatura aj., chybějící příležitost pro setkávání a výměnu informací
- apel na spolupráci s místními knihovnami, pakliže například školní knihovník je pod časovým tlakem ohledně nákupu knih do školní knihovny – poradit se dětským oddělením místní veřejné knihovny,
- další organizace sdružující školní knihovny: SKIP, AASL – American Association of School Librarians, SLA – School Library Association,
- Aktuality z NPMK - Anketa Počin školních knihoven - byly uvedeny příklady dobré praxe vítězů ankety o počin školních knihoven, jedním z vítězů je ZŠ Hrabová, Paskovská, která stručně představila svůj úspěšný projekt, aktivní jsou ale i jiné ostravské školy.

Zdroje k využití v rámci tvorby a plnění AP projektu

- aktivity na rozvoj čtenářské gramotnosti: www.ctenarskekluby.cz/co-nabizime/lekce
- Alena Sigmundová – [Čtení s porozuměním jako předpoklad úspěšné strategie řešení slovních úloh v matematice](#) - čtenářská gramotnost v matematice, disertační práce,
- nová analýza PISA v oblasti čtenářské gramotnosti, výsledky obdobné jako v minulosti, je možné, že MŠMT bude reagovat nějakými výzvami, stále se neumísťujeme na předních místech
- [Čteme spolu | Stránky na podporu čtenářské gramotnosti \(npmk.cz\)](#) – webové stránky NPMK na podporu rozvoje čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách,
- www.ctenipomaha.cz, stránky projektu, skrz který se každoročně rozdělují 10 mil. Kč na dobročinné účely, o rozdělení financí rozhodují dětské čtenáře,
- Knihovna Jiřího Mahena v Brně – [Homepage | Knihovna Jiřího Mahena v Brně \(kjm.cz\)](#)
- www.zlatastuha.cz – výroční cena, celostátní ocenění v oblasti knižní tvorby pro děti a mládež v ČR, jejímž posláním je ocenit významné a hodnotné tvůrčí i ediční činy a vyjádřit tímto způsobem prestiž oceněných děl i jejich autorů, tvorbě, vydávání a šíření kvalitních knih pro děti a mládež. Zlatá stuha

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- pořádá i Kurzy Zlaté čtení, akreditovaný seminář, informace [Zlatá stuha - Kurzy Zlaté čtení \(zlatastuha.cz\)](#),
- Semináře pro učitele v pedagogické knihovně NPMK, aktivity pro školy, informace: [Výzva školám | NPMK](#),
 - Tip na lektora: doc. Ondřej Hník, spisovatel, VŠ pedagog, lektor, zastánce zážitkového přístupu ke vzdělávání,
 - Webináře NPMK pro školy, každé úterý od 14:30 do 16:00, registrace na vanickova@npmk.cz, účast je bezplatná.

4. Určení termínu příštího jednání, závěr

Příští jednání se uskuteční dne 13.06.2023 v 9:00 hodin v ZŠ Bohumínská, Ostrava.

Zapsala: Mgr. Libuše Přikrylová, MBA
vedoucí pracovní skupiny